

ปีที่ ๔ • เล่ม ๕

มกราคม

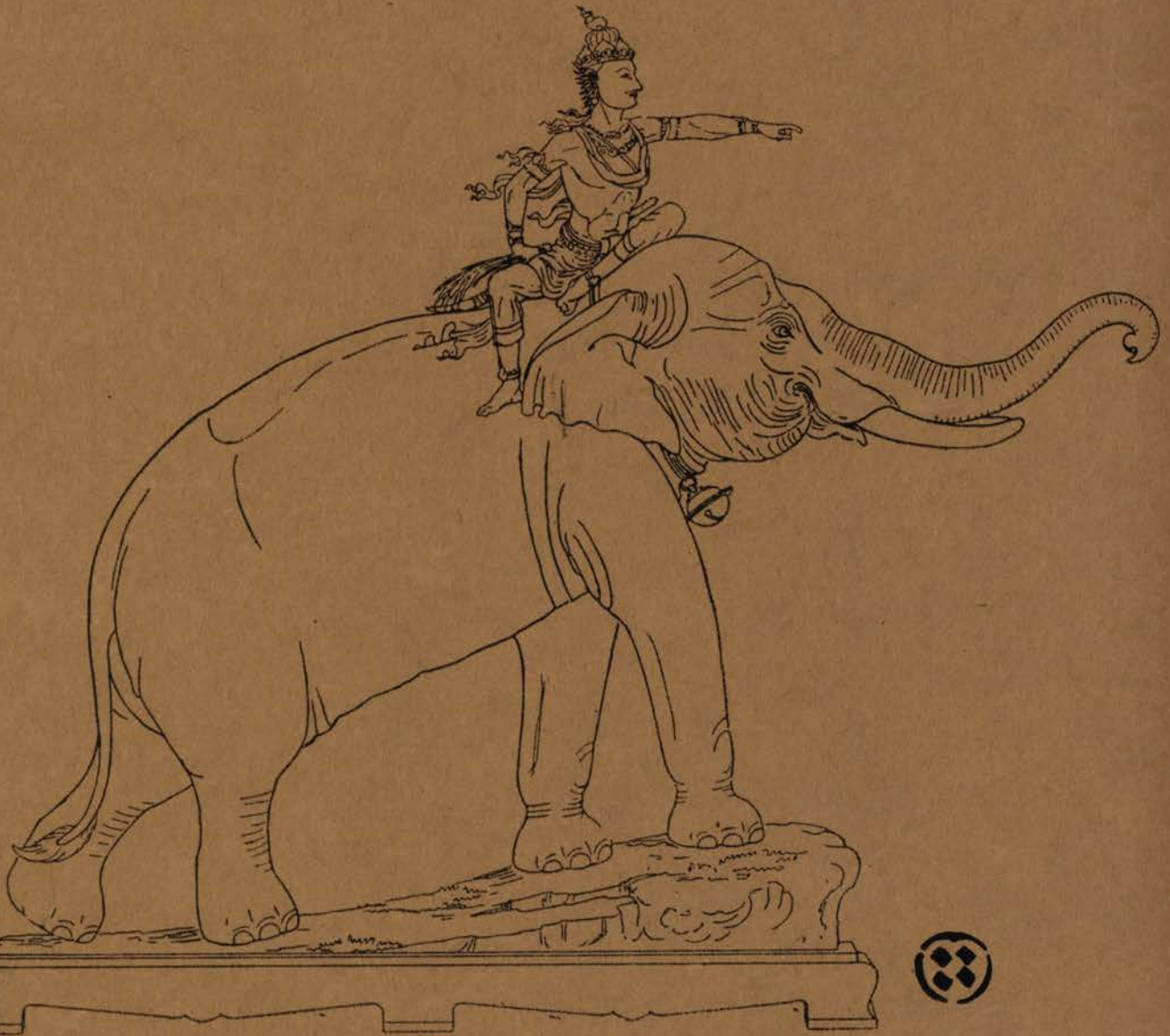
พ.ศ. ๒๕๐๔

กรมศิลปากร

ศิลปากร

นิตยสารรายสองเดือนของกรมศิลปากร

สารบัญ

ปีที่ ๔ เล่ม ๕

มกราคม

๒๕๐๔

๑. สารสันสมเด็จ ดมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศ ๑
และ ดมเด็จพระยาตำรง ๑ หน้า ๑
๒. บันทึกเรื่องความรู้อย่างต่างๆ พระยาอนุมาทราชชน ,, ๑๓
๓. แผนผังวัดหัตถดาวาส จารึก เกียรติของ
วัดหัตถดาวาส บรรจบ เข้มทัด ,, ๒๕
๔. การต่างประเทศในแผ่นดินพระเอกาทศรถ
ขจร ดุชพานิช ,, ๒๗
๕. ข้อสังเกตการแพทย์ สมัยสุโขทัย ตำราญ วงศ์พำห้ พ.บ. ,, ๔๑
๖. "New theory" about the art of northern Siam
A.B. Griswold ,, ๔๕
๗. "ทฤษฎีใหม่" เกี่ยวกับศิลปทางภาคเหนือของประเทศไทย
เอ.บี. กริสไวลด์ ม.จ. สุกัทรดิศ ดิศกุล ทรงแปล ,, ๕๔
๘. ประเพณีละว้า หลวงดำรงดิทธิประกาศ (พร ชยู่หน้) ,, ๖๒
๙. ประวัตพระเครื่อง ร.ต.ท. แดง มนวิฑูร ,, ๖๕
๑๐. คำอ่านศิลาจารึกวัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง
นำ ของคำวรรณ ,, ๗๓
๑๑. อธิบายเพลงไทย "ลาวเสียงเทียน" เกา มนตรี ตราโมท ,, ๘๐
โน้ตเพลงไทย "ลาวเสียงเทียน"
หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ,, ๘๒

SILPĀKON

Vol. 4

January 1961

No. 5

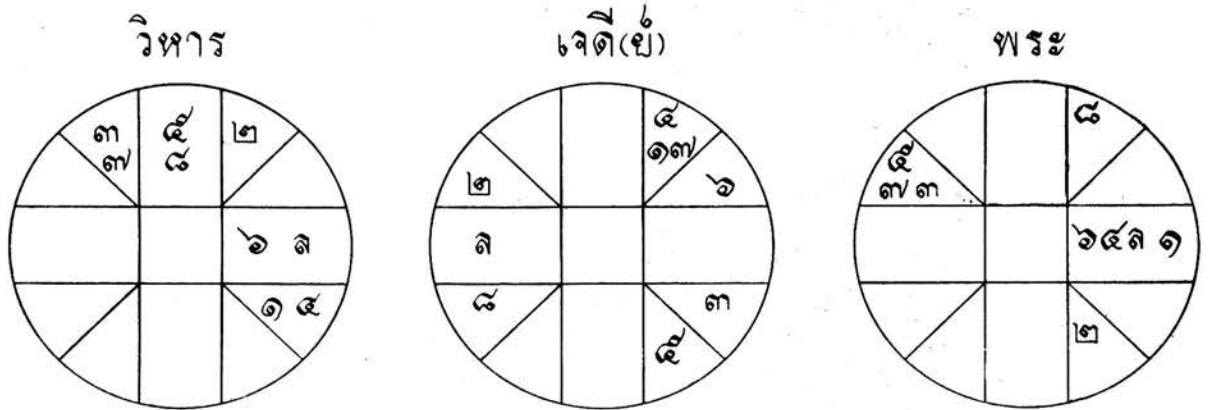
CONTENTS

1. "San Somdet" (Letters between Their late Royal Highnesses Prince Damrong and Prince Naris.)	Page 1
2. Notes on Miscellaneous Subjects
by Phya Anuman Rajadhon.	„ 13
3. Plan of Wat Hasdawas
by Chamrat Kietkong.
Wat Hasdawas
by Banjob Thiemtat	„ 25
4. Foreign Relations in the reign of King Ekadasaratha
by Kachorn Sukhabanij	„ 27
5. Notes on Medical Science in Sukhothai Period
by Dr. Samran Wangsaphah	„ 41
6. "New Theory" about the Art of Northern Siam
by A.B. Griswold, translated by M.C. Subhadradis Diskul	„ 49
7. The Tradition of Lawa
by Luang Sarasidhiprakat (Phon Yuhun)	„ 62
8. History of Votive tablets
by Lieut. Saeng Monvitura.	„ 69
9. Reading and Explanation of the Inscription found at
Wat Phra That Lampang Luang, Lampang
by Cham Thongkhamwan.	„ 73
10. Explanation and Musical Notes of the Song "Lao Sieng Thien"
by Montri Tramote.	„ 80
Notes of the song "Lao Sieng Thien"
by Luang Pradit Phiroh (Sorn Silpabanleng)	„ 82

คำอ่านศิลาจารึกทวารวดีพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง

(จ.ศ. ๘๕๘ พ.ศ. ๒๐๓๙)

นำทองคำวรรณ อ่านและอธิบาย

ด้านที่ ๑

เขียนตามต้นฉบับ

๑. สักราชได้ ๘๕๘ ทวี ไนบี
รวายดีเคอิน ๖ ออก ๓๐
๒. คำวนัชาติไทยวงได้รัก ๖ ทวี
ชื่อคัทรามตุดชา
๓. ยแถว ๒ นาที่เจ้าเมืองนคร
ดีทคัมะมหาสุระมน
๔. ครี มากินเมืองนครนี้ได้ ๖
เคอินจิงชวณชาเจ้าดี

เขียนอย่างปัจจุบัน

- (๑)
ศักราชได้ ๘๕๘ ทวี ไนบี
- (๒) (๓)
รวายดี เคอิน ๖ ออก ๓๐
- (๔)
คำวนัชาติไทยวงได้ ฤกษ์ ๖ ทวี
- (๕) (๖)
ชื่อคัทรามตุดชา-
ย แถว ๒ นาที่ เจ้าเมืองนคร
ดีทคัมะมหาสุระมน-
ครี มากินเมืองนครนี้ได้ ๖
เคอิน จิงชวณชาเจ้าดี-

ภาพศิลาจารึกที่วัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง ด้านที่ ๑

๕. งคะกับเจ้าหมีนเจ้าพันนั้กับญ
ทงหัดายมาแรกกั	งคั้กับเจ้าหมีนเจ้าพันนั้กับญ
ทงหัดาย มาแรกกัอ
๖. คึนพระมหาทาดเจากวาง ๓๒ วา
กอนแดกคึน	คึนพระมหาทาดเจ้า กวาง ๓๒ วา
กอนแด กคึน
	(๗) (๘)
๗. มาบีเปติกขังเอาเดอิน ๗ แรม
๓๒ คำวนพุดไทรวงเ	มาบีเปติกขังเอา เดอิน ๗ แรม
(๘)
	๓๒ คำวนพุด ไทยรวงเ-
	(๑๐) (๑๑)
๘. หมารัก ๒๖ ญามพาดรุงแดว ๒
นาทังจิงมากัเถาถันนคิ	ม้า ฤกษ์ ๒๖ ยามพาดรุงแดว ๒
นาทัง จิงมากัเถา ถันนคิ-
๙. น ๓๓๐๓๗๗๔ กอนถันปุน
๓๓๖๘๕๐๐๐๐ ถันเงินค่างู	น ๓๓๐๓๗๗๔ กอน ถันปุน
(๑๒)
	๓๓๖๘๕๐๐๐๐ ถันเงินค่างู
๑๐. อกนกับข้างข้างกั ๒๒๐๖๒
กัแดวไนบีกคัเมคเด	อกนกับข้างข้างกั ๒๒๐๖๒
(๑๓)
	กัแดวไนบีกคัเมค เด-
	(๑๔)
๑๑. อิน ๔ แรม ๘ คำวนป้ระหคั
ไทเปติกถันรัก ๑๕ ญา	อิน ๔ แรม ๘ คำ วนป้ฤหคั
(๑๕) (๑๖)
	ไทยเปติกถัน ฤกษ์ ๑๕ ยา-
๑๒. มตุคชายแดมมหาทาดเจากวาง
๓๒ วา ถุง ๑๘ วา	ม ตูคชายแด มหาทาดเจ้ากวาง
(๑๗)
	๓๒ วา ถุง ๑๘ วา
๑๓. อกแด เมอเจ้าเมอชิงฮาย
คำขัน ๓๔๓๓ คำเกดออก	อกแด เมอเจ้าเมอชิงฮาย
(๑๘)
	คำขัน ๓๔๓๓ คำเกดออก
๑๔. ๓๓๓ คำเจ้าเมอชิงถันถัน
บับ ๓๘๓๒ ถันนบักกาเ	๓๓๓ คำเจ้าเมอชิงถันถัน
(๑๙)
	บับ ๓๘๓๒ ถันนบักกาเ-

๑๕. ก เดือน ๕ เพ็ญรวมค่าแผ่นดิน

๗๐๓๓ ดั้งสินค้า

๑๖. เกิดออก ๖๓๕๒ รวมค่าทั้ง

มวณ ๓๓๓๖๓ ด้รวบ

๑๗. มเงินทั้งมวณ ๔๒๔๖๒ เงิน

นายยมเขาหม่นหนง

๑๘. ไม้ไถ่คนไว้ ๗ ครัวเป็นเงิน

๒๘๓๐ แด ถดินบรวง

๑๙. เราเดือน ๓ ออก ๘ คำวน ๖

ไทเตาซังวรก ๒๖

๒๐. ญามคตเขาแถว ๒ นาทที่ปลก

วิหารต้นเงินช้อย

๒๑. น ๒๐๐๐๐ แด ถดินบีกาไก

เดือน ๓ แรม ๓๓

(๒๐) (๒๑)
ก เดือน ๕ เพ็ญรวมค่าแผ่นดิน

(๒๒)
๗๐๓๓ ดั้งสินค้า

เกิดออก ๖๓๕๒ รวมค่าทั้ง

มวณ ๓๓๓๖๓ ด้รวบ-

มเงินทั้งมวณ ๔๒๔๖๒ เงิน

นายยมเขาหม่นหนง

ไม้ไถ่คนไว้ ๗ ครัวเป็นเงิน

(๒๓)
๒๘๓๐ แด ถดินบรวง

(๒๔)
เรา เดือน ๓ ออก ๘ คำวน ๖

(๒๕) (๒๖)
ไทยเตาสังว ฤกษ์ ๒๖

(๒๗) (๒๘)
ยามคตเขาแถว ๒ นาทที่ ปลก

วิหารต้นเงินช้อย-

(๒๙)
น ๒๐๐๐๐ แด ถดินบีกาไก

(๓๐)
เดือน ๓ แรม ๓๓

ด้านที่ ๒

เขียนตามต้นฉบับ

๑. คำวน ๖ ไทเบติกซังวรก ๓๗

หุดพระเจ้าถนทอง

๒. ญามกนรุงแดค่าพอกพระ ๓๒

จางซ่างหุดกบค้ำ

เขียนอย่างปัจจุบัน

(๓๑) (๓๒)
คำวน ๖ ไทเบติกสังว ฤกษ์ ๓๗

หุดพระเจ้าถนทอง

(๓๓) (๓๔)

ยามกนรุงแด ค่าพอกพระ ๓๒

จางซ่างหุดกบค้ำ (๓๕)

๓. ๓๖๒ เงินไถ่คนไวกบ ๖ ครว
ค่า ๒๖๗๐ เงินไวกนกับพระเ	๓๖๒ เงิน ไถ่คนไวกบ ๖ ครว
ค่า ๒๖๗๐ เงิน ไวกนกับพระเ-
๔. จาดานทอง ๒๐๐ เซาแด คำ
ปรารถนาเจ้าเมืองนคร	(๓๖)
จาดานทอง ๒๐๐ เซาแด คำ
ปรารถนาเจ้าเมืองนคร
๕. หิเถิงสุกในเมอชิงฟ้าที่สุดควาไค
เปนอรหัน	^(๓๗)
หือเถิงสุกในเมอชิงฟ้า ที่สุดควาไค
เปนอรหัน -
๖. ตาคนวิเสดนิงในสำนักพระอรียะ
เมตไคยเจ้าในอะนา	ตาคนวิเสดนิงในสำนักพระอรียะ
เมตไคยเจ้า ในอะนา -
๗. คตกาตนิวาอนันแดตปปริตัง
หลายจุงอนุโมทนา	^(๓๘) ^(๓๘)
คตกาตนิวาอนันแด ตปปริตัง
หลายจุงอนุโมทนา
๘. ดวยทุกคนเท้าวัน	ดวยทุกคนเท้าวัน ^(๔๐)

คำอธิบาย

๑. จ.ศ. ๘๕๘ = พ.ศ. ๒๐๓๘.
๒. รวายนต์, รวายน = ตรีศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับอัฐศก ของไทยฝ่ายใต้ เพราะ
วิธีนับศกของไทยฝ่ายเหนือน้อยกว่าไทยฝ่ายใต้ ๕ ปี เช่น ๖ (หรือ ๘ศก) ของไทย
ฝ่ายใต้ = ๑ (หรือ กาบ เอกศก) ของไทยฝ่ายเหนือ เพราะฉะนั้น จ.ศ. ๘๕๘ ใน
จารึกหลักนี้ ไทยฝ่ายเหนือจึงอ่านว่า “รวายน”, ๕ = มะโรง, รวายนต์ = มะโรง
ตรีศก ของไทยฝ่ายเหนือ แต่ตรงกับมะโรง อัฐศก ของไทยฝ่ายใต้.
๓. เดือน ๖ ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับเดือน ๔ ของไทยฝ่ายใต้.
๔. คำว่า “รวงไต้” ตรงกับชื่อศกและชื่อมีของไทยฝ่ายเหนือ รวง หรือ ดวง ก็คืออัฐศก,
ไต้ ก็คือมะเส็ง แต่ในถิ่นเป็นชื่อของวันไทยชนิดหนึ่ง ซึ่งเขาศก ๓๐ ศกที่เรียกว่า
แม่วันไทย หรือ แม่มอ และเขามี ๓๒ นักษัตรที่เรียกว่าตุงวันไทย หรือ ตุงมอ มาใช้
เป็นวันเรียกว่าวันไทย หรือ มอ.

๕. อัทธา หรือ อารุทธา ชื่อฤกษ์ที่ ๖ ได้แก่ดาวฉัตร.
๖. คุศข้าย = รวบบ้าย.
๗. เป็ดกสง่า, คำว่า “เป็ดกสง่า” ถัดจาก จ.ศ. ๑๕๗ (พ.ศ. ๒๐๓๘) ลงมาได้แก่ บีมะเม็ย เบญจศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับบีมะเม็ย สัมฤทธิศก (จ.ศ. ๑๖๐ พ.ศ. ๒๐๕๓) ของไทยฝ่ายใต้.
๘. เดือน ๗ ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับเดือน ๕ ของไทยฝ่ายใต้.
๙. คำว่า “รวงเม้า” ตรงกับชื่อศกและชื่อปีของไทยฝ่ายเหนือ รวง หรือ รวง ก็คือ อัฐศก เม้า ก็คือเถาะ แต่ในทนต์เป็นชื่อของวันไทยชนิดหนึ่ง (ดูข้อ ๕).
๑๐. ฤกษ์ ๒๖ ชื่อว่า ชุกตฺรภทฺรปท ได้แก่ดาวราชสีห์ตัวเมีย.
๑๑. พาด = เข้า.
๑๒. ชู = ทก.
๑๓. กัดเม็ด, คำว่า “กัดเม็ด” ถัดจาก จ.ศ. ๑๖๐ (พ.ศ. ๒๐๕๓) ลงมา ได้แก่บีมะแม ฉศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับบีมะแม เอกศก (จ.ศ. ๑๖๓ พ.ศ. ๒๐๕๒) ของไทยฝ่ายใต้.
๑๔. เดือน ๔ ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับเดือน ๒ ของไทยฝ่ายใต้.
๑๕. คำว่า “เป็ดกตัน” ตรงกับชื่อศกและชื่อปีของไทยฝ่ายเหนือ, เป็ดก ก็คือ เบญจศก ตัน ก็คือวอก แต่ในทนต์เป็นชื่อของวันไทยชนิดหนึ่ง (ดูข้อ ๕).
๑๖. ฤกษ์ ๑๕ ชื่อว่า สวาคิ ได้แก่ดาวข้างฟ้ง.
๑๗. ๑๘ วอก = ๑๘ วา ๒ ศอก.
๑๘. เก็ดอก = ใต้.
๑๙. กาไก่, คำว่า “กาไก่” ถัดจาก จ.ศ. ๑๖๓ (พ.ศ. ๒๐๕๒) ลงมา ได้แก่ปีกุน สัมฤทธิศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับปีกุน เบญจศก (จ.ศ. ๑๖๕ พ.ศ. ๒๐๕๖) ของไทยฝ่ายใต้.
๒๐. เดือน ๕ ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับเดือน ๓ ของไทยฝ่ายใต้.
๒๑. รอม = รอม.
๒๒. สระ หรือ สระ = สระ คือ บริจาค.

๒๓. รวงเว้า, คำว่า “ รวงเว้า หรือ ลวงเจ้า ” ถัดจาก จ.ศ. ๙๖๕ (พ.ศ. ๒๐๔๖) ลงมา ได้แก่บั้งระกา อัฐศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับบั้งระกา ตรีศก (จ.ศ. ๙๒๓ พ.ศ. ๒๓๐๔) ของไทยฝ่ายใต้.
๒๔. เดือน ๓ ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับเดือนอ้าย ของไทยฝ่ายใต้.
๒๕. คำว่า “ เต่าสังข์ ” ตรงกับชื่อศกและชื่อปีของไทยฝ่ายเหนือ เต่า ก็คือ นพศก สังข์ ก็คือมะเมีย แต่ในทนต์เป็นชื่อของวันไทยชนิดหนึ่ง (ดูข้อ ๔).
๒๖. ฤกษ์ ๒๖ (ดูข้อ ๓๐).
๒๗. ตูตเช้า = เวลาค่ำ.
๒๘. ปลอก = ปลอก.
๒๙. กาไก่, คำว่า “ กาไก่ ” ถัดจาก จ.ศ. ๙๒๓ (พ.ศ. ๒๓๐๔) ลงมาได้แก่บั้งกุน สัมฤทธิศก ของไทยฝ่ายเหนือ ตรงกับบั้งกุน เบญจศก (จ.ศ. ๙๒๕ พ.ศ. ๒๓๐๖) ของไทยฝ่ายใต้.
๓๐. เดือน ๓ (ดูข้อ ๒๔).
๓๑. คำว่า “ เบลิงสังข์ ” ตรงกับชื่อศกและชื่อปีของไทยฝ่ายเหนือ เบลิง ก็คือ เบญจศก สังข์ ก็คือมะเมีย แต่ในทนต์เป็นชื่อของวันไทยชนิดหนึ่ง (ดูข้อ ๔).
๓๒. ฤกษ์ ๓๗ ชื่อว่า อนุราชา ได้แก่ดาวหมี หรือ ดาวหน้าไม้.
๓๓. กันรุ่ง = ค่อนรุ่ง.
๓๔. พอก = บิด, พอกพระ = บิด (ทอง) พระ.
๓๕. คำ = ทองคำ.
๓๖. ชาว = ยี่สิบ.
๓๗. หือ = ให้.
๓๘. ว่าอนแด = ว่าดงนนแด.
๓๙. สัมปฤดีสะ = สัมปฤษ.
๔๐. เท้าวัน = ทุกวัน.